

De danske penge- og realkreditinstitutter strammede udlånspolitikken markant i 1. kvartal 2009 i forhold til foregående kvartal. Det var især kreditstandarderne ved udlån til erhvervsvirksomheder, der blev strammet. Strammingerne er primært sket på baggrund af et forværret risikobillede og mindre risikovillighed. Andelen af nedskrivninger og tab steg yderligere en anelse i 1. kvartal 2009 efter væsentlige stigninger i 4. kvartal 2008. Institutterne har oplevet aftagende efterspørgsel efter lån.

Tema: Institutterne har lidt sværere ved at imødekomme låneanmodninger fra kreditværdige erhvervs-kunder. Samtidig er der i lidt større omfang end normalt ændret i lånevilkår for at undgå nødlidende lån hos individuelle kunder.

FAKTA OM UDLÅNSUNDERSØGELSEN OG FORTOLKNING AF DATA

Undersøgelsen er kvalitativ og foretages ved, at kreditcheferne i de deltagende institutter besvarer spørgeskemaer vedrørende ændringer i deres udlån og udlånspolitik. Institutterne besvarer 10 spørgsmål, der hvert har fem svarmuligheder. Dertil kan institutterne tilføje uddybende kommentarer. Institutternes svar sammenfattes i nettotal ved at tildele svarene en af de følgende værdier: -100 (strammet/faldet en del), -50 (strammet/faldet lidt), 0 (uændret), +50 (lempet/steget lidt), +100 (lempet/steget en del). Institutternes svar vægtes med deres andel af det samlede udlån. Nettotallet ligger dermed mellem -100 og +100. Et negativt (positivt) tal svarer til, at institutterne samlet set har strammet (lempet) kreditpolitikken i perioden, således at det er blevet sværere (lettere) at opnå lån. Undersøgelsen i 1. kvartal 2009 har to temaspørgsmål, der er opbygget på samme måde som standardspørgsmålene.

Nettotalene udtrykker institutternes vurdering af ændringerne fra kvartal til kvartal, og ud fra resultaterne kan der derfor ikke udledes noget om udviklingen i absolutte niveauer. Når nettotallet for forventningerne til det kommende kvartal er 0, betyder det, at institutterne ikke forventer yderligere ændringer i det kommende kvartal, mens et negativt (positivt) tal betyder, at institutterne forventer at stramme (lempe) i det kommende kvartal.

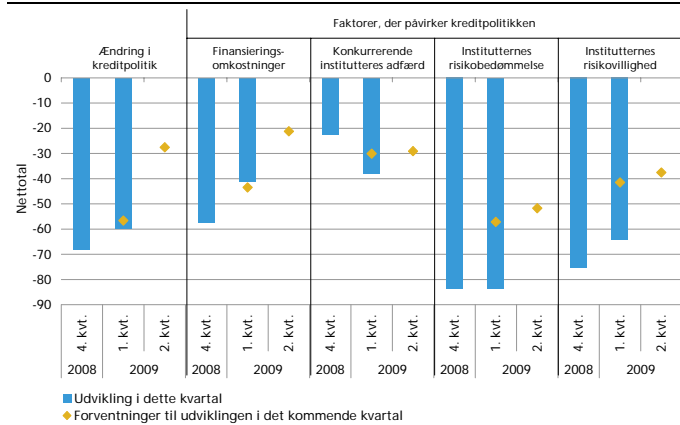
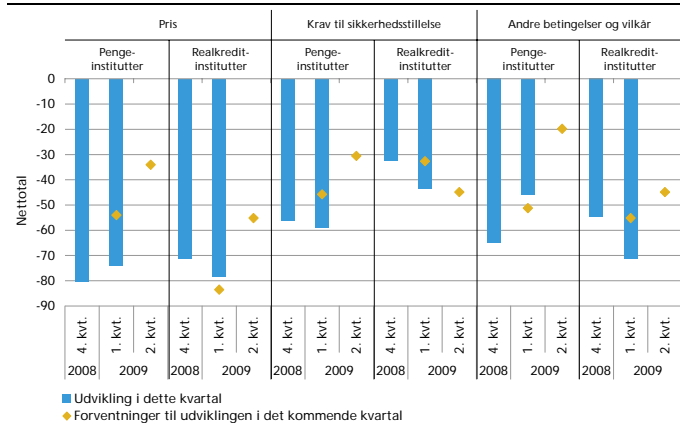
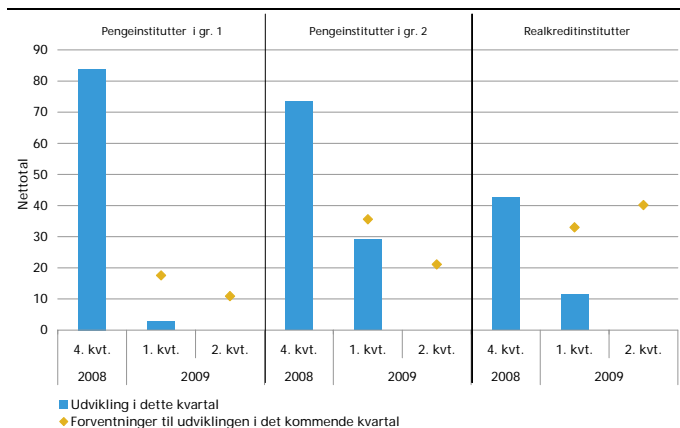
Undersøgelsens resultater vises i artiklens figurer. Søjlerne i figurerne viser resultatet for det pågældende kvartal, mens prikkerne viser forventningerne til det kommende kvartal. Prikken i 1. kvartal 2009 er derfor udtryk for institutternes forventninger til kvartalet ved undersøgelsen i 4. kvartal 2008.

YDERLIGERE STRAMNINGER I UDLÅN TIL ERHVERV

Penge- og realkreditinstitutterne angiver, at de strammede kreditpolitikken yderligere over for erhvervsvirksomheder i 1. kvartal 2009. Strammingerne i dette kvartal svarer til et nettotal på -60, og resultatet stemmer godt med de forventninger, som institutterne angav i det foregående kvartal, jf. figur 1.

Begrundelsen er især et forværret risikobillede. Både penge- og realkreditinstitutter angiver, at risikobedømmelsen bidrager en del til den strammere kreditpolitik. Blandt pengeinstitutterne har de største strammet mere end de mellemstore. Risikobedømmelsen er generelt højere, end institutterne forventede i det foregående kvartal. Samtidig er institutternes risikovillighed blevet mindre. Flere realkreditinstitutter begrunder den strammere kreditpolitik med de supplerende krav til institutternes sikkerhedsstillelse for særligt dækkede obligationer.

Institutterne forventer samlet set at stramme yderligere i det kommende kvartal, men stramningen bliver mere moderat end i dette kvartal. Realkreditinstitutterne forventer generelt at stramme yderligere, mens pengeinstitutterne kun forventer mindre ændringer i kreditpolitikken.

ÆNDRING I KREDITPOLITIKKEN FOR ERHVERVSUDLÅN Figur 1BETINGELSER OG VILKÅRS BETYDNING FOR KREDITPOLITIKKEN FOR ERHVERVSUDLÅN Figur 2ÆNDRING I ANDELEN AF NEDSKRIVNINGER OG TAB PÅ ERHVERVSUDLÅN Figur 3

Anm.: Et positivt nettotal indikerer, at institutterne samlet set har angivet, at andelen af nedskrivninger og tab er steget i forhold til foregående kvartal. Fx svarer et nettotal på +100 til, at alle institutter har angivet, at deres andel af nedskrivninger og tab er steget en del.

SKÆRPEDE VILKÅR FOR ERHVERVSUDLÅN

Kreditvilkårene for erhvervsudlån er strammet på flere områder, jf. figur 2. I de fleste institutter er stramningen først og fremmest sket ved højere margin og gebyrer. Samtidig stiller institutterne højere krav til sikkerhedsstillelsen.

Både penge- og realkreditinstitutter angiver, at de forventer øgede priser og skærpede krav til sikkerhedsstillelse i det kommende kvartal. Stramningerne vil dog være mindre end i dette kvartal.

SVAGT FALDENDE EFTERSPØRGSEL EFTER ERHVERVSLÅN

Efterspørgslen efter erhvervsudlån har været svagt aftagende. Pengeinstitutterne havde på forhånd ventet en uændret efterspørgsel fra både eksisterende og nye kunder, men efterspørgslen faldt for begge kundegrupper. Realkreditinstitutterne oplevede uændret efterspørgsel fra nye kunder, mens efterspørgslen faldt hos de eksisterende kunder.

De enkelte institutter har forskellige forventninger til efterspørgslen i det kommende kvartal. Samlet set forventes efterspørgslen fra de eksisterende kunder at falde svagt, mens efterspørgslen fra nye kunder stort set vil være uændret.

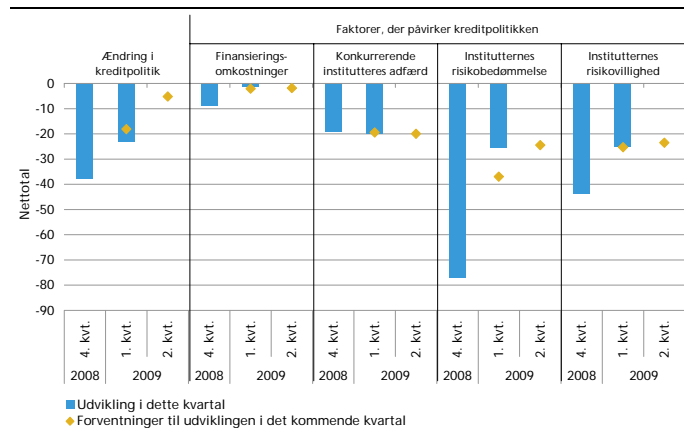
LAVERE NEDSKRIVNINGER OG TAB PÅ ERHVERVSUDLÅN

Nedskrivningerne på erhvervsudlån er, ifølge de deltagende kreditchefer, steget lidt i dette kvartal, jf. figur 3. Stigningerne var mindre, end institutterne havde forventet på forhånd, og forværringen er markant mindre end i det foregående kvartal.

Institutterne forventer generelt, at nedskrivningerne på det samlede erhvervsudlån stiger lidt i det kommende kvartal. Realkreditinstitutterne forventer, at andelen af nedskrivninger og tab vil stige lidt, mens pengeinstitutterne generelt ikke forventer ændringer.

FORTSATTE STRAMNINGER I UDLÅN TIL PRIVATE

Institutterne angiver, at de strammede kreditpolitikken yderligere for udlån til private, men stramningerne er mindre markante end for erhvervsvirksomhederne. Stramningerne svarer til et nettotal på -23, og

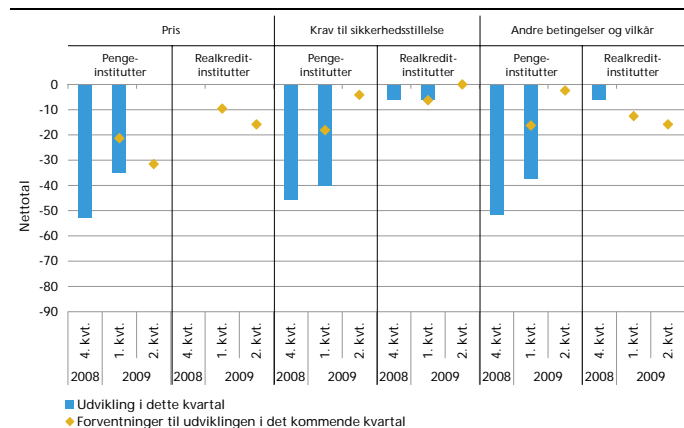
ÆNDRING I KREDITPOLITIKKEN FOR UDLÅN TIL PRIVATE Figur 4

det stemmer godt med de forventninger, som institutterne angav i det foregående kvartal, jf. figur 4.

Stramningen kan både tilskrives et forværret risikobillede, mindre risikovillighed og konkurrenternes adfærd. Flertallet af institutterne svarer, at deres risikobedømmelse bidrager en del til stramningen i kreditpolitikken i dette kvartal.

SKÆRPEDE VILKÅR FOR UDLÅN TIL PRIVATE

Kreditvilkårene for private er især strammet hos pengeinstitutterne i form af højere priser og skærpede krav til sikkerhedsstillelse i 1. kvartal 2009. Realkreditinstitutterne har ikke ændret deres kreditvilkår nævneværdigt, jf. figur 5.

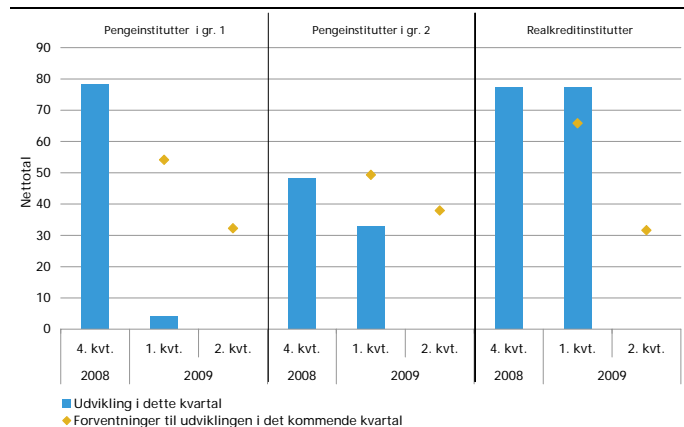
BETINGELSER OG VILKÅRS BETYDNING FOR KREDITPOLITIKKEN FOR UDLÅN TIL PRIVATE Figur 5

Både penge- og realkreditinstitutter forventer at hæve priserne en anelse i det kommende kvartal. Institutterne forventer dog ikke at ændre kreditpolitikken over for private væsentligt i det kommende kvartal.

FALDENDE EFTERSPØRGSEL EFTER UDLÅN TIL PRIVATE

Pengeinstitutterne oplevede en faldende efterspørgsel fra private efter lån – for både eksisterende og nye kunder. Faldet skete specielt i de store pengeinstitutter, mens de mellemstore pengeinstitutter og realkreditinstitutterne oplevede uændret efterspørgsel.

Pengeinstitutterne forventer et fortsat fald i efterspørgslen fra eksisterende kunder i det kommende kvartal. Realkreditinstitutterne forventer omvendt en øget efterspørgsel fra specielt nye kunder.

NEDSKRIVNINGER OG TAB PÅ UDLÅN TIL PRIVATEÆNDRING I ANDELEN AF NEDSKRIVNINGER OG TAB PÅ UDLÅN TIL PRIVATE Figur 6

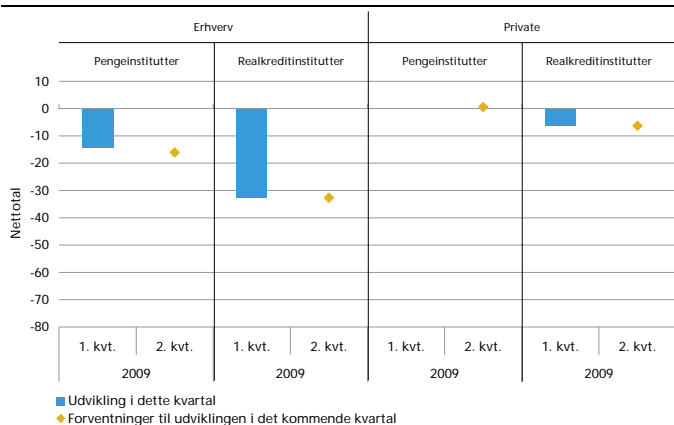
Andelen af nedskrivninger og tab på udlån til private steg i 1. kvartal 2009. Realkreditinstitutterne oplevede en stigning som i det foregående kvartal. Samlet set angiver pengeinstitutterne, at nedskrivninger og tab var uændrede, efter at de havde oplevet en stor stigning det foregående kvartal. Pengeinstitutterne forventede før dette kvartal en stigning i nedskrivningerne.

Både pengeinstitutter og realkreditinstitutter forventer, at andelen af nedskrivninger og tab vil stige moderat i det kommende kvartal, jf. figur 6.

Anm.: Et positivt netttotal indikerer, at institutterne samlet set har angivet, at andelen af nedskrivninger og tab er steget i forhold til foregående kvartal. Fx svarer et netttotal på +100 til, at alle institutter har angivet, at deres andel af nedskrivninger og tab er steget en del.

MULIGHED FOR AT IMØDEKOMME LÅNEANMODNINGER FRA KREDITVÆRDIGE KUNDER

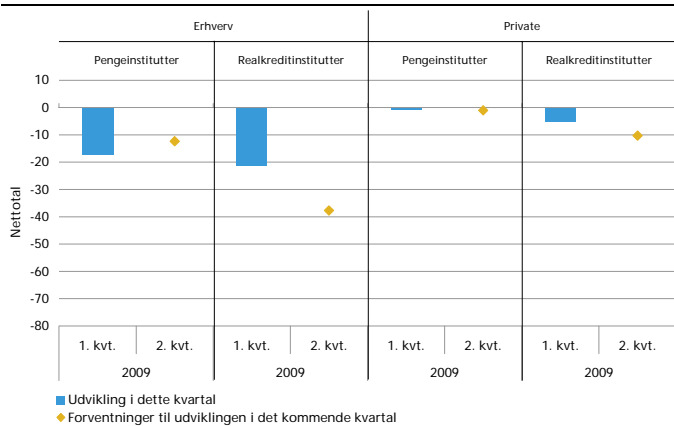
Figur 7

Anm.: Et negativt netttotal indikerer, at institutterne samlet set har angivet, at det er sværere at imødekomme låneanmodninger fra kreditværdige kunder i forhold til foregående kvartal.

ÆNDRINGER I LÅNEVILKÅR TIL EKSISTERENDE KUNDER FOR AT UNDGÅ NØDLIDENDE LÅN

Figur 8

Anm.: Et negativt netttotal indikerer, at institutterne samlet set har angivet, at de oftere ændrer lånevilkårene for at undgå nødlidende lån hos eksisterende kunder i forhold til foregående kvartal.

TEMASPØRGSMÅL

I forbindelse med denne udlånsundersøgelse har institutterne svaret på to temaspørgsmål. Spørgsmålene søger at afdække, om institutterne finder det sværere at imødekomme låneanmodninger fra kreditværdige kunder, og om de ændrer lånevilkårene for at undgå nødlidende lån hos individuelle kunder.

LIDT SVÆRERE AT YDE LÅN TIL KREDITVÆRDIGE ERHVERVSKUNDER

Institutterne angiver, at det er blevet en anelse sværere at imødekomme låneanmodninger fra kreditværdige erhvervs-kunder, jf. figur 7. Det er især realkreditinstitutterne, der svarer, at det er blevet sværere sammenlignet med det foregående kvartal. Institutterne forventer ikke ændringer i mulighederne for at imødekomme låneanmodninger fra kreditværdige erhvervs-kunder i det kommende kvartal.

Institutterne angiver, at de ikke har haft sværere ved at imødekomme låneanmodninger fra private kunder i dette kvartal.

ÆNDRERE LÅNEVILKÅR FOR ERHVERVSKUNDER

Institutterne har i begrænset omfang ændret lånevilkår på eksisterende lån for at undgå nødlidende lån hos erhvervs-kunder. Svarene fra pengeinstitutter og realkreditinstitutter adskiller sig ikke væsentligt, jf. figur 8. Realkreditinstitutterne forventer, at de i det kommende kvartal skal ændre lånevilkår for erhvervs-kunder lidt oftere end i dette kvartal for at undgå betalingsstandsning, mens pengeinstitutterne forventer, at omfanget bliver uændret i det kommende kvartal. Institutterne angiver, at de ændrede lånevilkår især består af lempede rente- og afdragsbetingelser, forlængelse af løbetider samt skærpet sikkerhedsstillelse. De ændrede lånevilkår gælder erhvervs-kunder i et bredt udsnit af brancher.

Institutterne ændrede kun i meget begrænset omfang lånevilkårene for private kunder, og dette er også forventningen til det kommende kvartal.

Kontaktpersoner:

Rune Egstrup, +45 3363 6823,

email re@nationalbanken.dk

Mads Kristoffersen, +45 3363 6829,

email mkri@nationalbanken.dk